

hos Pierre Deland öfver gick han 1853 till Mindre Teatern, som då stod under Torsslows ledning. »Under denna tid gick det så småningom upp för honom, att hans bestämmelse långt mindre var att omskapa andras bilder och tjäna till språkrör åt andras infall, än att själf dikta gestalter och uppträden för världen innanför rampen, och från 1854 beslöt han att helt ägna sig åt skönlitterärt författarskap». Hans förstlingsarbete, enaktsvaudevillen »En herre som går vilse», hvilket stycke upptogs af Deland på Djurgårdsteatern sommaren 1852, gjorde lycka och därmed var målet klart för honom. Hans nästa dramatiska arbete blef en treaktskomedi, »Hin ondes gåfva», som gafs af Torsslow på Mindre Teatern hösten samma år. Sedan följde det ena lustspelet efter det andra: »Min vän löjtnanten», som upptogs å samma scen i januari 1855 och gafs ett stort antal gånger, »När man inte har pengar», likaledes gifvet med mycken framgång, och många andra. Bland hans tidigare, mera uppmärksammade stycken må äfven nämnas »Frun af stånd och frun i ståndet», som gafs på Södra Teatern i början af 1860-talet och gjorde stor lycka.

Under samma tid — i slutet af 1858 — utgaf han sin bekanta bok »Fyra år vid landsortsteatern», hvori han skildrade sina upplevelser under sitt resande teaterlif, och under första hälften af år 1859 utgaf han tillsammans med Ludvig Norman och Albert Rubenson »Tidning för Theater och Musik», som dock endast utkom under detta halfår.

Hans »skötebarn» var alltjämt teatern, och sin kärlek till »bräderna, som föreställa världen» fick han visa genom praktisk och insiktsfull verksamhet, då han från och med den 1 juli 1863 anställdes som litteratör vid Kungl. Teatern och samtidigt som lärare i deklamation vid elevskolan, hvars föreståndare han var 1868 till 1874. Som litteratör kvarstod han äfven under hela den tid han sedermera var intendent vid Kungl. Stora Teatern. Han lämnade dessa sina befattningar vid af Edholms afgang från direktörsskapet år 1881 och öfvertog då ledningen af Stora Teatern i Göteborg, där han uppehöll en god repertoar, hvarjämte han hade lyckats samla omkring sig ett sällskap bestående af mycket goda förmågor. Redan efter två år, i maj 1883, nödgades han dock sluta med detta teaterföretag på grund af det ogynnsamma ekonomiska resultat som

företaget hade lämnat. Han flyttade då tillbaka till Stockholm, där han sedan verkade uteslutande som författare och öfversättare.

Frans Hedberg hade börjat sin skriftställarbana som lustspelsförfattare. Kort innan han blef fästad vid Kungl. Teatern hade han skrivit ett skådespel med ämne ur vårt lands historia, »Kung Märta», som gafs af Stjernström på Mindre Teatern 1860; för Kungl. Teatern skref han därefter »Dagen gryr» (1865), »Bröllopet på Ulfåsa» (1865), som blef hans största triumf och det mest populära af alla hans dramatiska alster, »Vasaarvet» (1868) m. fl. fosterländska stycken. Samtidigt författade han äfven en mängd komedier, bland andra »Blommor i drifbänk» (1862), »En odåga» (1867), »Så kallad ungdom» (1868), »Det skadar inte» (1870) och »Majorens döttrar» (1871), alla dessa uppförda å Dramatiska Teatern, samt åtskilliga operatexter: »Hertig Magnus och Sjöjungfrun», »Den förtrollade katten», »Den bergtagna», »Vikingarne» m. fl. Bland hans många bearbetningar för scenen torde »Fregattkaptenen» och »Advokaten Knifving» liksom äfven hans kvicka öfversättning af »Sköna Helena» vara de som vunnit den största popularitet. Som bearbetare och öfversättare för scenen intog han för öfrigt ett mycket framstående rum, och han utvecklade äfven i detta afseende en enastående produktivitet. Hans originalpjäser torde uppgå till ett hundratal och hans öfversättningar till ett par hundra. Äfven som novellförfattare och skald frambragte han mycket af värde. Redan 1866 utgaf han två delar »Dikter», och sedermera offentliggjorde han flera novellserier, såsom »Smått och godt», »Svart på hvitt», »Skärgårdslif och Stockholmsluft», »Från gator och skär», romanen »Arbetarelif» m. m. Hans enkla och manliga framställningskonst gjorde honom till en af sin tids mest populära författare, och äfven i personskildring och konstomdöme visade han sig vara en framstående skriftställare, hvarpå hans två arbeten »Svenska skådespelare» och »Svenska operasångare» äro intressanta bevis.

Frans Hedberg var innehafvare af medaljen »Litteris et artibus», blef riddare af Vasaorden 1867 och ledamot af Kungl. Musikaliska Akademien 1870. Efter endast en veckas sjukdom afled han i Stockholm den 8 juni 1908. — Gift i Stockholm

den 31 jan. 1857 med skådespelerskan *Amanda Carolina Broman* (dotter af skådespelaren Robert Gustaf Broman); hon var i sin ungdom skådespelerska och gaf som sådan goda löften, men lämnade scenen sedan hon ingått äktenskap. Hon afled på sitt sommarställe, Nästede på norra Ljusterön, den 27 juli 1916, 81 år gammal.

Johan Gustaf Fredrikson, *biträdande förste regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1 juli 1876—30 juni 1877, *intendent vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1 juli 1879—30 juni 1884. (Se Sceniska konstnärer.)

Per Anders Johan Willman, *intendent vid Kungl. Stora Teatern* 1 juli 1881—30 juni 1884. *Förste direktör* 1 juli 1883—30 juni 1888 och var alltså under första året af sitt direktörskap äfven intendent vid Kungl. Teatrarnes lyriska scen. (Se Sceniska konstnärer.)

Carl Henrik Christiernsson, *biträdande regissör vid Kungl. Stora Teatern* 1 juli 1881—1 febr. 1882; *regissör* 1 juli 1882—30 juni 1888. (Se Sceniska konstnärer.)

Johan August Lindberg, *regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1884—1885. (Se Sceniska konstnärer.)

Nils Edvard Personne, *tjänstförrättande regissör* (ej på ordinarie stat) *vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1885—1888.

Nils Emil Hjertstedt, *biträdande regissör* (ej på ordinarie stat) *vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1886—1888. (Se Sceniska konstnärer; han var som skådespelare engagerad vid Kungl. Operans talscen spelåret 1891—1892.)

* * *

Carl Henrik Christiernsson, *regissör vid Kungl. Operan* 1 juli 1888—30 juni 1889. (Se Sceniska konstnärer.)

Ludvig Oscar Josephson, *sceninstruktör vid Kungl. Operan* 1 juli 1889—30 juni 1894. (Se Sceniska konstnärer.)

Ernst Axel Rundberg, *regissör vid Kungl. Operan* 1 juli 1894—30 juni 1897. *Tjänstledig* 24 febr.—30 juni 1897. (Se Sceniska konstnärer.)

Carl Fredrik Lundqvist, *tillförordnad regissör vid Kungl. Operan* 25 febr.—24 mars 1897. (Se Sceniska konstnärer.)

Johannes Wilhelm Samuel Elmblad, *regissör vid Kungl. Operan* 26 mars 1897—30 juni 1898. *Förste regissör och sceninstruktör vid Kungl. Teatern* 1 juli 1898—31 okt. 1902. (Se Sceniska konstnärer.)

Georg Gottfrid Törnquist, *förste regissör och sceninstruktör vid Kungl. Teatern*. 1 nov. 1902—30 juni 1903. (Se Sceniska konstnärer.)

Johan August Lindberg, *förste regissör och sceninstruktör vid Kungl. Teatern* 1 juli 1903—30 juni 1906. (Se Sceniska konstnärer.)

Carl August Söderman, *tillförordnad förste regissör vid Kungl. Teatern* 1 sept. 1906—30 juni 1907. (Se Sceniska konstnärer.)

Harald André, *förste regissör och sceninstruktör vid Kungl. Teatern* 1 juli 1907—30 juni 1908, ånyo från 1 juli 1910.

Född i Motala den 14 juni 1879. Föräldrar: grosshandlaren John Andersson och Maria Kristina Andersson. Efter aflagd studentexamen år 1897 idkade han filosofiska studier i Uppsala, hvilka sedan fortsattes vid universitetet i Leipzig. Samtidigt ägnade han sig åt ingående studier i musikens historia och teori samt därjämte i pianospel för den berömde pianisten Alfred Reisenauer. Efter tre års vistelse i Leipzig for han till Berlin, där han vid Sternska konservatoriet särskildt utbildade sig för dirigentbanan och samtidigt idkade praktisk musikverksamhet. Efter sex års vistelse i utlandet återvände han år 1906 till Stockholm, där han först blef musikanmätlare i Svenska Dagbladet innan han efter en tids specialstudier tillträdde sin befattning som förste regissör vid Kungl. Teatern. Då Albert Ranft år 1908 öfvetog operaverksamheten öfvergick André till redaktionen af Stockholms Dagblad, där han som musikkritiker ådagalade framstående egenskaper. Efter Ranfts afgang från ckefskapet blef han åter fästad vid operainstitutionen som förste regissör, hvilken befattning han ännu (1917) innehar. André har iscensatt bl. a. följande operor: »Salome» (1908), »Thais» (1912), »Madonnans juveler» (1913), »Mefistofeles» (vid dess

återupptagande i april 1914), »Marouf» (1915), »Manon» (1916), »Trollflöjten» (vid dess återupptagande i januari 1917) och »Parsifal» (första gången den 21 april 1917), alla uppsatta med stor prakt i kostymer och dekorationer. Den 6 juni 1917 utnämndes han till riddare af Vasaorden. — Gift i Stockholm den 17 maj 1908 med fru *Gerda Malmqvist*.

Emil Alexander Linden, *förste regissör och sceninstruktör vid Kungl. Teatern* (jämfte de båda nästföljande) 1 juli 1908—30 juni 1910. (Se Sceniska konstnärer.)

Carl August Söderman, *förste regissör och sceninstruktör vid Kungl. Teatern* 1 juli 1908—30 juni 1910. (Se Sceniska konstnärer.)

Olof Wilhelm Peterson—Berger, *förste regissör och sceninstruktör vid Kungl. Teatern* 1 juli 1908—30 juni 1910.

Född i Ullångers socken i Ångermanland den 27 februari 1867. Föräldrar: förste landtmätaren i Norrbottens län *Olof Peterson* och *Sofia Wilhelmina Berger*. Student 1885, elev vid musikkonservatoriet 1886—1889 och tog organistexamen där sistnämnda år. Studerade under följande vinter komposition och pianospel i Dresden, återvände våren 1890 och var under två år musiklärare i Umeå. Åren 1892—1894 var han lärare vid Dresdener Musikschule. 1895 bosatte han sig i Stockholm som musiklärare och blef året därpå musikrecensent i *Dagens Nyheter*, hvilken befattning han sedermera innehaft med undantag af de båda åren då han var regissör vid Kungl. Teatern. Därjämte har Peterson—Berger gjort sig känd som en synnerligen produktiv tonsättare. Han har komponerat romanser och körsånger, pianomusik och orkesterverk. För scenen har han skrivit festspelet »Sveagaldrar», som uppfördes vid den galaföreställning som gafs den 21 sept. 1897 med anledning af konung Oscar den andres 25-års jubileum, »Ran», uppförd å Kungl. Teatern (första gången den 20 maj 1903), och »Arnljot», likaledes uppförd å Kungl. Teatern (första gången den 13 april 1910), till hvilka operaverk han äfven skrivit texten.

Jacques Goldberg, *förste regissör och sceninstruktör vid Kungl. Teatern* 1 juli 1910—28 febr. 1915.

Född den 16 jan. 1861 i Braunschweig, där fadern var öfverkantor i mosaiska församlingen. Efter att hafva genomgått realgymnasium i födelsestaden ägnade han sig först åt musiken, förnämligast violinspel, men tog sedan undervisning i scenisk framställningskonst, debuterade som skådespelare i Landsberg an der Warthe 1882, och var som sådan anställd vid teatrarna i Frankfurt a. d. Oder, Mainz och Leipzig. År 1888 blef han öfverregissör i Elberfeld, därefter i samma egenskap vid stads-teatrarna i Koburg, Magdeburg, Prag, Bremen, Stettin (som direktör), Theater des Westens i Berlin, Elberfeld, Metropolitan Opera i New York, Düsseldorf och Colmar i Elsass (som direktör). Från sistnämnda engagement kom han till Stockholm 1910. Då han i februari 1913 afgick från sin befattning som förste regissör vid Kungl. Teatern utnämndes han till riddare af Vasas orden. Har sedermera varit anställd som regissör vid Hamburger Stadttheater. — Gift 1894 i Königsberg med *Helene Cohn* (dotter af Kungl. preussiska kommerserådet Isidor Cohn).

Carl Wilhelm Emil Hillberg, *regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* (jämte nästföljande) 1888—1889. (Se sceniska konstnärer.)

Nils Edvard Personne, *regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1 aug. 1888—31 maj 1892. (Se Sceniska konstnärer.)

Nils Emil Hjertstedt, *regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1892—1895. (Se Sceniska konstnärer.)

Carl Henrik Christiernsson, *regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1895—1901. (Se Sceniska konstnärer.)

Emil Grandinson, *regissör vid Dramatiska Teatern* 1901—1907; *vid nya Kungl. Dramatiska Teatern* 1907—1911. (Se Kansliet.)

Gustaf Martin Linden, *regissör vid nya Kungl. Dramatiska Teatern* från 1 juli 1907.

Född i Malmö den 10 nov. 1875. Föräldrar: läderhandlanden *Ola Andersson* och *Augusta Lovisa Andersson*. Aflade studentexamen år 1895. Tog lektioner i välläsning för fru *Bertha Tammelin* åren 1900 och 1901. Samtidigt, eller från januari

1900, var han anställd som skådespelare vid Vasateatern och därefter till våren 1901 vid Svenska Teatern. Spelåren 1901—1904 engagerad vid Svenska Teatern i Helsingfors och 1904—1906 hos Victor Castegren vid Stora Teatern i Göteborg. Spelåret 1906—1907 studerade han regie vid Hofburgteatern i Wien, Lessingteatern i Berlin och Neues Schauspielhaus i Düsseldorf. Blef därefter antagen som förste regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern från den 1 juli 1907. Bland de stycken han å denna scen uppsatt må nämnas bl. a. Anzengrubers »Samvetets mask» Henning Bergers »Syndafloden», Ossiannilssons »Tigerhuden», Gogols »Revisorn», Melchior Lengyels »Taifun» och Arvid Järnefelts »Titus». Han har dessutom utvecklat en liflig skriftställerverksamhet och har öfversatt ett stort antal pjäser. Gift i Stockholm den 6 maj 1912 med skådespelerskan vid Kungl. Dramatiska Teatern *Olga Emma Natalia Raphael*.

Andre Regissörer. Teatersufflörer. Föreståndare för Scenens byrå.

Wilhelm Kjellberg, *teatersufflör* 1 juli 1831—30 juni 1845, *regissör* (äfvén benämnd *intendent*) 1 juli 1845—30 juni 1856, *andre regissör* från den 1 juli 1856, *föreståndare för scenens byrå* 1 juli 1863—1864.

Född i Stockholm den 1 febr. 1810, elev vid Kungl. Teatern 26 jan. 1828—1 juli 1831, bebuterade som *Moses* i »Landtprästen i Wakefield» den 13 sept. 1829, fick 1831 anställning som »sufflör på scenen» eller »teatersufflör», såsom denna befattning kallades, d. v. s. den på scenen under föreställningarne tjänstgörande andre regissören som har till uppgift att passa på de uppträdandes entréer, gifva tecken till ridåns upp- och neddragning samt att för öfrigt sköta en hel del bakom kulisserna förefallande göromål (alltså ej att förblanda med sufflören i sufflörluckan, hvans uppgift endast är att bistå de uppträdande vid bristande memorering). Från 1845 förenade han denna tjänst med befattningen som regissör med titeln »intendent», d. v. s. styresman för scenen, eller, såsom denna befattning

numera kallas, »förste regissör och sceninstruktör». Från 1856, då Torsslow ånyo lät engagera sig efter mera än tjuguarig bortovaro, blef Kjellberg regissör utan egenskap af styresman för scenen. Från den 1 juli 1863 blef han »föreståndare för Scenens byrå» — den tjänsteman, som har till åliggande att ombesörja annonsering och affischering samt att vid repertoarändring utfärda erforderliga kallelser (som på den tiden, då inga telefoner funnos, måste ske genom budskickning), ombestyra utlämnandet af tal- och sångroller m. m. — Han afled i Stockholm den 27 mars 1864.

Carl Robert Lindmark, *teatersufflör (= andre regissör)* 1 juli 1854—1865.

Född den 27 dec. 1822. Elev vid Kungl Teaterns balettskola 1840—41, förflyttad till korstaten den 31 mars 1841, där han kvarstod till den 30 dec. 1841. Anställd som aktör vid den af kapten Anders Lindeberg följande år öppnade Nya Teatern vid Carl XIII:s torg, hvilken scen han tillhörde tills han år 1854 fick anställning vid Kungl. Teatern som »teatersufflör». Från den 1 sept. 1859 blef han därjämte förvaltare af attributförrådet och innehade sedermera båda dessa befattningar till sin död den 22 mars 1865.

Johan Fredrik Isidor Högfeldt, *andre regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* 15 aug. 1863—1874.

Född den 8 aug. 1824. Började sin teaterbana vid 18 års ålder hos Anders Lindeberg vid Nya Teatern under dess första spelår, 1842—1843, var sedan anställd vid änkefru Hedvig Charlotta Djurströms sällskap, där han kvarstod äfven sedan detsamma öfvertagits af skådespelaren Rudolf Forssberg; i början af 1850-talet kom han till Hesslers sällskap, som han tillhörde t. o. m. spelåret 1856—1857, hvilket år nämnda sällskap spelade på den i okt. 1856 invigda Ladugårdslandsteatern. Följande spelår anställd hos Stjernström vid Mindre Teatern (den Lindebergska) och 1858—1859 hos Theodor Schwartz vid Ladugårdslandsteatern, för hvilken scen Högfeldt själf sedan blef direktör från april 1859 till och med mars 1860. År 1863 anställdes han vid Kungl. Dramatiska Teatern, som han sedan tillhörde till sin död den 26 jan. 1874. Högfeldt var en flitig

öfversättare af teaterstycken. — Gift med *Engel Wilhelmina Charlotta Djurström* (född den 7 nov. 1831, död i Mariestad den 15 febr. 1852).

Carl Johan Albion, *föreståndare för Scenens byrå* 1 juli 1864—30 juni 1866, *byråskrifvare* 1 juli 1866—30 juni 1868.

Född den 5 nov. 1814. Före sin anställning vid Kungl. Teatrarne var han under åren 1856—1863 räkenskapsförare och kassaförvaltare hos Stjernström vid Mindre Teatern. Från den 1 juli 1863 var han kontrollant öfver biljettförsäljningen vid Kungl. Teatrarne, från hvilken befattning han afgick 1868 då han äfven slutade vid Scenens byrå; han blef då i stället förvaltare för materialförrådet, på hvilken post han kvarstod till sin död den 5 dec. 1877.

Olof Theodor Holmgren, *andre regissör vid Kungl. Stora Teatern* 1 juli 1865—30 juni 1868. (Se Sceniska konstnärer.)

Carl Magnus Boberg, *byråskrifvare* 1 juli 1866—30 juni 1868, *andre regissör vid Kungl. Stora Teatern* 1 juli 1868—30 juni 1888.

Född den 14 sept. 1838. Han började vid 18 års ålder som ordonnans vid Kungl. Teatern, efter 10 års plikttrogen tjänstgöring på denna underordnade plats befordrades han till byråskrifvare, och efter ytterligare två år till andre regissör vid operascenen, hvilken befattning han alltjämt skötte med aldrig svikande plikttrohet och samvetsgrannhet tills en plågsam sjukdom bröt hans krafter. Han afled i Stockholm den 26 april 1899. — Boberg var gift tre gånger: första gången med *Hilda Carolina Sällström*, från hvilken han blef skild; andra gången med korsångerskan *Albina Victoria Constantia Landelius* (född i juni 1860, död den 27 april 1896); för tredje gången trädde han i äktenskap, ett halft år efter sin andra hustrus död, med sin fränskilda hustru i första giftet, *Hilda Sällström*.

Johan Fredrik Paul, *biträdande andre regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1 okt. 1866—30 juni 1868. (Se Sceniska konstnärer.)

Carl Gustaf Callmén, *andre regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern* 1 febr. 1874—30 juni 1886. (Se Sceniska konstnärer.)

Kungl. Teatrarne.

Johan Axel Ferdinand Roos, *andre regissör vid Kungl. Dramatiska teatern* 1 juli 1886—30 juni 1888. (Se Sceniska konstnärer.)

* * *

Carl Magnus Boberg, *andre regissör vid Kungl. Operan* 1 juli 1888—30 juni 1898. (Under de två sista åren till följd af sjukdom mestadels hindrad att tjänstgöra.)

Carl Johan (Jean) Benjamin Grafström, *biträdande andre regissör vid Kungl. Operan* under första tiden af Bobergs sjukdom, *föreståndare för Scenens byrå vid Kungl. Teatern* från 1 juli 1913. (Se Sceniska konstnärer.)

Carl Olof Helmer Nygren, *vikarierande andre regissör vid Kungl. Operan* 1 mars 1897—30 juni 1898, *inspicient (= andre regissör)* och *föreståndare för Scenens byrå vid Kungl. Teatern* i nya operahuset 1 juli 1898 till sin död den 2 april 1913. (Se Sceniska konstnärer.)

* * *

Johan Axel Ferdinand Roos, *andre regissör vid Dramatiska Teatern* 1 juli 1888—30 juni 1907. (Se Sceniska konstnärer.)

Olof Teodor Emanuel Olsson, *andre regissör vid nya Kungl. Dramatiska Teatern* från 1 juli 1907.

Född i Stockholm den 15 sept. 1879. Han började sin teaterbana vid Emil Hillbergs landsortsteaterföretag »Sydsvenska skådebanan» spelåret 1901—1902, var sedan någon tid vid Olympiateatern, därefter vid Albin Lavéns turné 1902—1903 och vid Hugo Rönnblads sällskap spelåren 1903—1907, hvarefter han anställdes som andre regissör vid Kungl. Dramatiska teatern. — Gift i Stockholm den 11 aug. 1906 med skådespelerskan *Ellen Johanna Maria Borlander*, anställd vid Kungl. Dramatiska Teatern från den 1 juli 1908.

SCENISKA KONSTNÄRER

1860—1866

Efter hvarje persons namn står tiden för anställningen vid de olika kungliga teatrarna utsatt. Därvid äro de resp. teatrarna angifna med bokstäfver på följande sätt:

- K. Tme** = *Kungl. Teatrarne*, hvilket till den $\frac{24}{11}$ 1825 gäller Kungl. Stora Teatern i Operahuset och Kungl. Mindre Teatern i f. d. Arsenalen samt för spelären 1863—1888 Kungl. Stora Teatern i Operahuset och Kungl. Dramatiska Teatern vid Kungsträdgårdsgatan.
- K. T.** = *Kungl. Teatern* i gamla Operahuset för tiden $\frac{20}{11}$ 1825— $\frac{30}{6}$ 1863 och i nya Operahuset från 1 juli 1898.
- K. St. T.** = *Kungl. Stora Teatern* i gamla Operahuset för tiden $\frac{1}{7}$ 1863— $\frac{30}{6}$ 1888.
- K. Op.** = *Kungl. Operan*, först i gamla Operahuset $\frac{1}{7}$ 1888— $\frac{30}{11}$ 1891, därefter i Svenska Teatern å Blasieholm men $\frac{26}{12}$ 1891— $\frac{30}{6}$ 1898.
- K. Dr. T.** = *Kungl. Dramatiska Teatern* vid Kungsträdgårdsgatan för tiden $\frac{1}{7}$ 1863— $\frac{30}{6}$ 1898 samt nya Kungl. Dramatiska Teatern vid Nybroplan från och med $\frac{1}{7}$ 1907.
- Dr. T.** = *Dramatiska Teatern* vid Kungsträdgårdsgatan spelåren 1898—1907.

Sceniska konstnärer.

Olof Ulrik Torsslow. *K. T.*ne 1 okt. 1819—1825; *K. T.* 1825—1834 och ånyo 1 juli 1856—30 juni 1861.

Född i Stockholm den 18 Dec. 1801. Föräldrarna voro bankokommissarien *Mathias Torsslow* och *Gustafva Lovisa Walenstrand*. I sitt femtonde år antogs han till elev vid Kungl. Teatern den 1 okt. 1816, och Lars Hjortsberg, som samtidigt tillträdt platsen som styresman för den dramatiska scenen, fattade snart intresse för den unge eleven, hvars tidiga fjät på skådebanan redan visade stora sceniska anlag. Hans första uppträdande på scenen ägde rum vid en elevuppvisning på Kungl. Mindre Teatern den 11 okt. 1817, då han utförde *Jeannots* roll i 3-aktskomedien »*Jeannot och Colin*». Efter tre års elevtid blef han engagerad som aktör vid de kungl. teaternarna (Kungl. Stora Teatern och Kungl. Mindre Teatern — äfven kallad Kungl. Dramatiska Teatern — i gamla »*Arsenal*»). Sin första, mera betydande framgång vann han som *Yngve* i Leopolds tragedi »*Oden eller Asarnes utvandring*». Den andra roll, hvori han väckte större uppmärksamhet var *Hamlet*. Han återgaf den drömmande danaprinzen med en snillrikhet, som fullkomligt hänförde publiken. »En sådan förste älskare hade den svenska teatern icke haft, som den unge Torsslow då var», skrifver Frans Hedberg (i »*Svenska skådespelare*»). »Vacker, spirituell, liflig, full af eld och kraft, mångsidigt bildad, var han nu under fjorton år den tidens publiks gunstling och förtjusning och uppträdde under detta sitt första konstnärsskede i alla den tidens förnämsta unga roller i komedien och skådespelet. Den yngre *Philibert* i »*Bröderna Philibert*», *Feodor* i »*Feodor och Maria*», *Mortimer* i »*Maria Stuart*», *Hamlet*, *Figaro* i »*Figaros bröllop*», *Adolf* i »*Grefvarne Klingsberg*» etc. utgjorde denna tid hans reper-

toar; och han visade redan då en mångsidighet, som, om också icke så ovanlig bland den tidens skådespelare, som den sedan blifvit, likväl äfven då väckte förundran och hänförelse och inom kort gjorde honom till teaterns mest framstående yngre skådespelare».

Torsslow var sålunda en af Kungl. Teaterns mest anlitade och värderade skådespelare ända till hösten 1833, då hans bana därstädes afbröts genom en olycklig tillfällighet. Han hade den 6 september nämnda år utfört titelrollen i enaktskomedien »Farbror Philibert», en uppgift, som hade gifvit honom tillfälle att visa sig från en alldeles ny sida, helt och hållet kontrasterande mot de fina, eleganta unge män, som han oftast hade att framställa. Dagen därpå, den 7 september 1833, lämnade han sitt sommarställe på Lidingön för att åka till staden och öfvervara en repetition, men han hade ej hunnit långt förr än hästen blef skrämmd och började skena med den påföljd att åkdonet körde fast mot en grindstolpe och Torsslow fick ena knäskålen krossad. Underrättelsen om den olyckliga händelsen väckte allmän bestörtning. »Det var nästan som om en af landets högst uppsatte män drabbats af ofärden, och allt hvad tiden hade lysande inom konstens, litteraturens och det offentliga lifvets område samlades omkring den uppburne skådespelarens plågoläger på Serafimerlasarettet, för att få underrättelse om hans tillstånd.» Till och med dåvarande kronprinsen, sedermera konung Oscar I, besökte konstnären, en ära som väl aldrig, hvarken förr eller senare, vederfarits en enskild person i hans ställning. Tillståndet var också ganska betänkligt och läkarne hade befarat att benet skulle behöfva amputeras, men till följd af patientens sunda kroppsstyrka tillfrisknade han så småningom efter flera månaders vistelse på sjukhuset.

Året efter den olyckliga händelsen lämnade Torsslow jämte sin berömda maka, fru *Sara Torsslow*, Kungl. Teatern och företog sommaren 1834 en konstresa i landsortsstäderna. Han hade hoppats blifva fullt återställd från sitt benbrott, men han bibehöll likväl däraf alltid ett lätt haltande. Denna omständighet, som för de flesta andra sceniska konstnärer skulle varit förkrossande, blef däremot för honom endast ett medel till nya triumfer. »Med en sällspord ihärdighet arbetade han under nära två år på att så mycket som möjligt utplåna spären af

den olycka som träffat honom, och det lyckades honom slutligen att visa den förvånade världen något hitills osedt — en låghalt skådespelare, som trots detta lyte steg upp till höjden af sin konst, och som, sedan han nu måste lägga band på sin kroppsliga liflighet, allt mera utvecklade sin själs och sitt eldiga snilles alla resurser, för att blifva hvad han under detta andra skede af sitt konstnärslif utan gensägelse var: vår förnämste karaktärsskådespelare».

Under somrarna uppträdde Torsslow med sitt sällskap på Djurgårdsteatern, åren 1835—1837 i förening med Pierre Deland, sedermera, t. o. m. sommaren 1843, som ensam styresman. Det var på denna blygsamma skådebana som han förvånade och hänförde sin publik med roller sådana som *Strozzi* i »Strozzi och Martino», *Richelieu* i Bulwers 5-aktsdrama »Richelieu», *Jovial* i komedien »Jovial, stadstjänare och poet» (i hvilket stycke kupletterna voro författade af honom själf och L. A. Weser), *Lord Bolingbroke* i Scribes »Ett glas vatten» samt *Michel Perrin* och *Correggio* i de liknämnda styckena. Den öfriga delen af året gaf han föreställningar dels i Göteborg och några af de större svenska landsortsstäderna, dels i Helsingfors och Åbo. Teatern i Åbo, som hade invigts med ett sällskapsspektakel den 21 januari 1839, förhyrdes en månad därefter af Torsslow, som då spelade där till midten af maj och som äfven sommaren 1843 gästade staden.

Ända till år 1841 hade Kungl. Teatern monopol på de sceniska föreställningarna i själfva hufvudstaden — Djurgården räknades ej förr än år 1868 till Stockholms stad, och därför fick där finnas en teater, å hvilken med vederbörligt tillstånd spelades under sommarmånaderna. Den i vår litterära och politiska historia väl bekante kapten Anders Lindeberg hade upprepade gånger ingått till Kungl. Maj:t med begäran att få upprätta en enskild teater i Stockholm, men fått afslag. Nu blef det Torsslow förbehållet att bryta detta hinder. Vintrarna 1839—1840 och 1841—1842 gaf han nämligen offentliga föreställningar i Kirsteinska huset (på hvars tomt ett fyrtiotal år därefter det nuvarande Hôtel Continental byggdes, delvis med bibehållande af det gamla minnesrika husets murar). Första året skedde detta visserligen mera privat under skydd af amatörsällskapet Thalia, och föreställningarna, som voro abonnerade och icke

annonserade, fingo därigenom utseendet af att endast vara sällskapsspektakel. Men hösten 1841 hyrde Torsslow samma teater för egen räkning och gaf offentliga föreställningar oaktadt han förut fått afslag på sin ansökan därom. Först då kom ändtligen tillåtelsen, att börja med för ett halft år — och därmed var isen bruten, kaptén Lindeberg ansåg sig nu kunna realisera sin gamla älsklingsplan att anlägga en enskild teater. Redan året därpå stod den på hans föranstaltande byggda Nya Teatern vid Carl XIII:s torg färdig och den 1 november 1842 gafs första föreställningen å densamma. Hösten 1845 tog Torsslow anställning vid denna teater både som skådespelare och styresman för scenen. Äfven fru Torsslow medföljde dit. Lindeberg var emellertid ej rätte mannen att leda ett teaterföretag, och efter ett par år nödgades han till sina fordringsägare afträda teatern, som nu fick namnet Mindre Teatern och från hösten 1846 förhyrdes af Torsslow, som förestod densamma till våren 1854 då han öfverlät hyreskontraktet till Edvard Stjernström.

Under dessa år uppträdde Torsslow i roller sådana som *Kung Lear*, *Alfonso af Este* i Victor Hugos dram »*Lucrezia Borgia*», *Kardinal Montalto* i »*Klostret Castro*», *Ludvig XI*, *Claude Frollo* i »*Ringaren i Nötre-Dame*» m. fl. alla utförda med storartadt mästerskap. »Det var en skärpa och klarhet i karaktärsteckning, en växlande rikedom i tal och mimiskt uttryck, en imponerande storslagenhet i vissa mera framstående moment, en psykologisk träffsäkerhet när det gällde att gifva färg och form åt abnorma själsstämningar, lika väl som åt de vanligaste af alla de affekter, hvilka uppröra ett människohjärta, som kommo honom att adla de mest maskinslagna melodramer till verkliga konstverk, och som i det goda dramat ställde skaldens innersta tanke i den klaraste dager.»

Sedan han öfverlämnat Mindre Teatern till Stjernström gick han ingalunda att hvila på sina lagrar. Under de båda följande spelåren uppträdde han som gäst hos Stjernström, första spelåret från december 1854 till juni 1855, andra året från november 1855 till juni 1856. Utom sin gamla glansroll, *Strozzi*, utförde han nu följande nya roller: *Gustaf Adolf* i »*Regina von Emmeritz*», *Axel Oxenstjerna* i *Jeannette Stjernströms* skådespel »*Drottning Christina*», *Baron de Montrichard* i »*Den*

proskriberade eller När damerna föra krig», *Tzar Peter* i *Scribes 5-aktsskådespel »Tzarinnan»* och *Konung Gustaf den förste* i *Börjessons skådespel »Solen sjunker»*.

Den 1 juli 1856 gjorde han åter sitt inträde vid Kungl. Teatern, nu som styresman för scenen med åtagande därjämte att äfven någon gång uppträda som skådespelare. Han verkade på denna post i fem år — till 1861 —, men kände sig mer och mer trött, isynnerhet sedan han år 1859 förlorat sin maka. Han uppträdde sedan som gäst några gånger hos Stjernström på Mindre Teatern, sista gången som *Michel Perrin* den 15 maj 1863, då han för alltid tog afsked af publiken.

Sedan den dagen njöt han ålderdomens hvila och lugn, om vintrarna i sin lilla våning på Ladugårdslandet, om somrarna vanligtvis i någon stuga i Stockholms skärgård. I det yttre lifvet syntes han under de sista åren högst sällan. Men glömd var han icke, därpå fick han ett storartadt bevis den 18 december 1876 då han fyllde 75 år. Den åldrige konstnären bereddes då en vacker hyllning af beundrare, vänner och lärjungar. På prosa och vers hyllades han i tidningarna, å dåvarande Nya Teatern (s. m. Svenska Teatern) lät Edvard Stjernström uppföra Torsslows bearbetning af Kotzebues »Gustaf Eriksson Vasa», och i sitt hem uppvaktade honom en deputation af ett betydligt antal af de kungliga teaternes artister m. fl., som till honom öfverlämnade en storartad hedersgåfva, en med inskription försedd silfverkanna fylld med omkring 10,000 kronor i guld. Vid nära åttio års ålder afled den i vår teaterhistoria så märklige konstnären den 1 september 1881.

Torsslow var i 29 år gift med den utmärkta tragiska skådespelerskan *Sara Fredrika Strömstedt*, född i Stockholm den 11 juni 1795, en af den svenska scenens allra yppersta konstnärinnor, kallad »Sveriges Rachel», med hvilken han ingick äktenskap den 17 okt. 1830. Under en lång följd af år delade hon sin berömde makes triumfer, först vid Kungl. Teatern till 1834, sedermera vid mannens sällskap, där hon verkade till början af 1850-talet, då hon på grund af sjukdom drog sig tillbaka från scenen. Sedan såg man henne aldrig utom det hem, »hvars ordnande och sammanhållande kraft hon var, och där hennes kanske bästa uppgift, den af god maka och mor, i tysthet och utan buller fylldes af den på scenen så starka

kvinnan». Bland Sara Torsslows märkligaste sceniska skapelser må nämnas *Lucrezia Borgia* i Victor Hugos dram, *Syster Guld* i »Ringaren i Nôtre-Dame», *Lady Macbeth* i »Macbeth» och *Tant Bazu* i »Den högvälborna fiskköperskan».

Fru Torsslow afled i Stockholm den 18 juni 1859, i en ålder af 64 år.

Nils Wilhelm Almlöf. *K. T:ne* 1 juli 1820—1825; *K. T.* 1825—30 juni 1863; *K. T:ne* 1 juli 1863—1875. Lifstidskontrakt upprättadt den 1 juli 1863.

Född i Stockholm den 24 mars 1799. Föräldrarna voro kungl. kammartjänaren (hos kronprinsarna Gustaf och Carl August) *Nils Almlöf* och *Maria Lovisa Herbelain*. Den unge Almlöf ämnade först icke alls egna sig åt teatern, utan ingick, sedan han genomgått Stockholms storskola, såsom studerande vid Karolinska institutet, där han år 1815 inför Sundhetskollegiet aflade examen som »medico-chirurgie studiosus» och tjänstgjorde sedermera ungefär tre fjärdedels år som underläkare vid Garnissonssjukhuset, hvarefter han i april 1816 förordnades till underläkare vid Södermanlands regemente (med en lön af 66 riksdaler 32 skillingar banko årligen jämte skjuts och traktamente). I nämnda egenskap tjänstgjorde han under regementets möten 1816 och 1817. Han afbröt nu den medicinska banan och ingick som e. o. kontorsskrifvare vid Stockholms stads kronouppbördsverk, men tycktes dock ganska snart hafva ledsnat vid de med en sådan syssla förenade prosaiska göromålen, ty från den 2 nov. 1818 blef han antagen som elev vid »Stockholms Theater», under hvilket namn Kungl. Operan och Kungl. Mindre Teatern (i det forna De la Gardieska palatset vid södra delen af nuvarande Kungsträdgården) då, under fyra månader, utgjorde en särskild entreprenadsinrättning, men som ett par dagar därefter, den 4 nov., åter förvandlades till de förra »Kongl. Teatrarne». Samtidigt hade han under någon tid anställning som orgelnist vid »Kongl. Maj:ts och Kronans Rasp» och Spinnhus», beläget i Maria församling, kvart. Långholmen 5 (enligt 1820 års mantalsuppgifter i Stockholms stads arkiv; Almlöf uppgifver däri sina inkomster: lön på konsistorie stat 100 Rdr Banko och vid teatern 200 Rdr Banko). Efter att hafva varit elev närmare ett par år antogs

han genom nytt kontrakt, gällande från och med den 1 juli 1820, såsom »aktör och sångare» vid de båda kungliga teatrarne. (»I anledning af nådig befallning» blef Almlöf, jämte några andra vid Kungl. Teatern anställda, »ifrån beväringsskyldigheten frikänd».) Under hela sitt lif var han sedermera — under ej mindre än 16 styresmän — fästad vid den kungliga teaterinrättningen, från den 1 juli 1863 med lifstidskontrakt, alltid föremål för beundran och erkännande. Så blef det Almlöf förbehållet att den 9 febr. 1826, efter föreställningen af komedien »Shakspeare kär», vara den förste svenske artist, som blifvit på scenen inropad. Den 24 nov. 1825, då den gamla dramatiska teatern (den s. k. »Kongl. Mindre Theatern») lades i aska, utförde Almlöf *Allbrands* roll i »Redlighetens seger öfver förtalet», och när Kungl. Dramatiska Teatern vid Carl XIII:s torg 38 år därefter, den 12 sept. 1863, invigdes, var det åter Almlöf som, i en prolog af Frans Hedberg, först hälsade allmänheten från denna scen.

Nils Wilhelm Almlöfs första betydande roll var *Leicester* i Schillers sorgespel »Maria Stuart», upptaget på svenska scenen i maj 1821. Bland den mångfald af roller han sedermera under sin 55-åriga skådespelarverksamhet utförde må nämnas: titelrollerna i sorgespelen »Othello», »Sulla», »Wallensteins död», »Fiesco» och »Marino Faliero», i dramerna »Herman von Unna» och »Falkland», i Jolins skådespel »Mäster Smith», samt i komedierna »Shakspeare kär», »Salvator Rosa» och »Montjoye»; *Hugo* i »Skulden», *Frans Moor* i »Röfvarbandet», *Jaromir* i »Stamfrun», *Don Silva* i »Hernani», *Filip den andre* i »Don Carlos», *Georges* i »Tretio år af en spelares lefnad», *Leon* i »Slottet Montenero», *Don Cesar* i »Amanda», *Morton* i »Qväkaren och dansösen», *Bolingbroke* i »Ett glas vatten», *Raimond* i »Förtalet», *Konung Kristian den fjerde* i »Elfjungfrun», *Marskisen* i »En fattig ädling», *Vålnaden*, *Horatio*, *Hamlet*, *Claudius* och *Polonius* i »Hamlet», *Major Hjelm* i »Blommor i driftbänk», *Knut Algotson* i »Bröllopet på Ulfåsa», *Amtmannen* i »De nygifta», *Kammarherre Brattsberg* i »De unges förbund» och *Gustaf Vasa* i Edvard Bäckströms »Mellan bröderna» (den sistnämnda rollen inlärd i hans 75:te lefnadsår).

Nils Wilhelm Almlöfs namn är ett af de mest framstående i vår teaterhistoria. »Han var genom hela sitt skaplynnede alex»

andrinens och den heroiska versens deklamator par préférence, och länge efter sedan den romerska togans djupa och plastiska veck upphört att drapera sig omkring hans axlar, omslötö de ännu hans recitation, och gáfvo den en prægél af högtidligt allvar och dröjande, långsamt majestät». (Frans Hedberg, »Svenska skådespelare»). — Under åren 1834—1840 var Almlöf lärare i deklamation för Kungl. Teaterns elever. Genom kungligt bref af den 30 juni 1828 tilldelades honom, »med afseende å den utmärkta talang han såsom skådespelare ådagalagt», af statsmedel ett reseunderstöd, 1,500 riksdaler, hvilket jämte ett särskildt bidrag af konung Carl XIV Johan, satte honom i tillfälle att under följande årets sommar uppehålla sig i Paris för sceniska studier. I den franska hufvudstaden blef han mottagen med en i hög grad smickrande uppmärksamhet af framstående konstnärer och i synnerhet af den berömda skådespelerskan, mademoiselle Mars, som vid en af henne anordnad fest till hans ära föreslog en skål för »den svenske Talma». Några dagar senare var han gäst hos svenske ministern, grefve Gustaf Löwenhielm, som vid detta tillfälle hade inbjudit en mängd notabiliteter, bl. a. författaren till tragedien »Sulla», Etienne Jouy, som, då han hörde att Almlöf i Stockholm spelat Sullas roll, bad honom framsäga några verser ur sorgespelet på svenska. Då Almlöf slutat sin recitation, skyndade den franske författaren fram och tryckte hans händer, utropande: »Jag trodde ej att jag förstod svenska språket, men jag finner att jag förstår det mycket väl, och finner det mycket vackert, och det är er utomordentliga talang jag har att tacka för detta underverk». År 1847 företog Almlöf en resa till Tyskland för att besöka dess förnämsta teatrar, och år 1851 reste han ånyo till Paris i samma ändamål; båda dessa resor på egen bekostnad.

På fyrtionde årsdagen af hans inträde som elev vid Kungl. Teatern, den 2 nov. 1858, anställdes för honom en fest, då allt hvad Stockholm ägde lysande inom den artistiska och literära världen hade samlat sig för att skänka den uppburne skådespelareveteranen sin hyllning, och konung Oscar I utnämnde honom samma dag till riddare af Vasaorden, en utmärkelse som förut icke vederfarits någon svensk skådespelare. Tio år senare, då han firade sitt guldbroöllop med den sceniska

konsten, erhöll han en annan sällsynt utmärkelse i det att konung Carl XV då tilldelade honom medaljen »Litteris et artibus», att bäras i en guldkedja, som konungen själf fäste om hans hals, och af drottning Lovisa erhöll han medaljen »Tessera memoriae». Hans sista uppträdande ägde rum på Kungl. Dramatiska Teatern den 9 febr. 1875, då han utförde *Lord Worsleys* roll i »*Ladyn af Worsley Hall*». Han nödgades sedan hålla sig inne för illamående, och natten till den 21 i samma månad träffades han af ett slaganfall, hvarefter döden följde den 27 febr. 1875.

Nils Wilhelm Almlöf var två gånger gift, första gången den 22 febr. 1823 med fru *Brita Catharina Cederberg*, född *Cederberg* den 16 sept. 1794 (förut gift med skådespelaren vid Kungl. Teatern *Jean Baptiste Laurent*, men skild), aktris vid Kungl. Teatern från 1818 till sin död den 20 juni 1838; denna hans första hustru var moder till *Knut Almlöf*. Sitt andra äktenskap ingick han den 16 juni 1839 med *Anna Maria Francisca Charlotta (Charlotte) Ficker*, född den 16 juni 1813, aktris vid Kungl. Teatern 1834—1856, död den 11 nov. 1881; hon var syster till hofsångerskan fru *Fredrika Mathilda Gelhaar*, född *Ficker*, och var i sina unga dagar en synnerligen omtyckt och behaglig skådespelerska.

Carolina Sofia Bock, född *Richter*. *K. T. n. e* 1 april 1814—1825; *K. T.* 1825—30 juni 1863. *K. St. T. (gästspel)* 30 maj—12 juni 1865, 3 gånger.

Född i Stockholm den 28 aug. 1792 (dotter af hautboisten vid *K. Svea artilleriregemente Carl Johan Richter* och *Magdalena Sofia Rytting*). Elev den 4 mars 1806—1809. »Emedan hon hade en god sångröst, önskade teaterdirektionen anställa henne vid kören; men som detta var emot hennes föräldrars vilja, lämnade hon scenen i början af 1810 och vistades i hemmet till 1813, då hon åter fick följa sin lifliga håg för skådespelaryrket och inträdde vid *Djurgårdsteatern*, hvilken hon tillhörde i ett års tid, hvarunder hon äfven spelade på den af samma teaters dåvarande föreståndare *Isaak De Broen* inrättade *Nya Komiska Teatern* (på *Barnhusgatan*), där hon hade recett den 18 dec. 1813. Då denna inrättning upphörde i mars månad följande året, antogs hon till aktris vid *Kungl. Teatern*. Bland

de hundratals sång- och talroller, i hvilka hon uppträd på sistnämnda scen, må anföras, af det förra slaget: *Hatet* i »Ar-mide», *Marcellina* i »Figaros bröllop» och »Vattendragaren», *Gertrud* i »Schweiziska familjen», *Lisette* i »Musikvrmen» och »Den föregifna skatten», *Veneranda* i »Slottet Montenero», titelrollen i »Min tante Aurore» och *Fru Karlfelt* i »En egen-dom till salu»; af det senare slaget: *Fru Slammerström* i »Bild-huggaren», *Vivika* i »General Eldhjelm», *Fru Griponia* i »Broder-tvisten», *Fru Miller* i »Kabal och kärlek», *Amman* i »Romeo och Julia», *Viarda* i »Preciosa», *Fru von Frohmuth* i »Porträttet», *Fru Wunschel* i »Grefvarne Klingsberg», *Theodolinda* i »Doktor Wespe», *Fru Darmentières* i »Dottersonen» och *Margarita* i »Mazarin». Under åren 1831–34 och 1841–56 var hon lärarinn i deklamation och mimik för teaterns elever.» (F. A. Dahlgren, »Anteckningar om Stockholms teatrar».)

Fru Bock var en mycket framstående skådespelerska och isynnerhet utmärkt i återgifvandet af den tidens starkt färg-lagda komiska roller i lustspelet och farsen. Hon var den första sceniska artist, som erhöi den svenska konstnärskorona-tionen, guldmedaljen »Litteris et artibus», hvilken tilldelades henne 1857 på femtionde årsdagen af hennes första uppträ-dande på scenen. Hon hade sin afskedsrecett å Kungl. Teatern den 26 juni 1863, då hon utförde *Fru von Frohmuths* roll i »Porträttet». Två år därefter uppträdde hon tre gånger som gäst på Kungl. Stora Teatern som *gumman Fadette* i »Syr-san», första gången på fru Elise Hwassers recett. Hon afled i Stock-holm den 22 mars 1872. — Gift den 20 dec. 1813, medan hon ännu var kvar vid De Broens teater, med violinisten i Hof-kapellet *Johan Gabriel Svanberg* (född i Göteborg den 15 nov. 1781, död i Stockholm den 25 april 1825), skild 1822; kallade sig därefter fru *Richter*; omgift den 15 febr. 1826 med flöjtisten i Hofkapellet *Carl Friedrich Bock* (född i Berlin den 17 juni 1800, död i Stockholm den 29 jan. 1841).

Catharina Wennbom, född Åkerblad. *K. T.:*ne 1 juli 1822–1825; *K. T.* 1825–30 juni 1863; *K. T.:*ne 1 juli 1863–1873.

Född i Stockholm den 6 april 1802 (F. A. Dahlgren upp-gifver oriktigt den 22 juni 1801). Elev vid Kungl. Teaterns balett 1 okt. 1816 och vid dess dramatiska scen 1 jan. 1818.

Hon var under sin mer än 50-åriga teaterbana en af Kungl. Teaterns mest användbara skådespelerskor och bland hennes otaliga roller må nämnas *Fru Bruun* i »En familj», *Colomba* i »En papperslapp», *Fru Guérin* i »Notarien Guérin», *Lady Clawdon* i »Jane Eyre», *Fru Dumesnil* i »Friaren kommer» och på hennes äldre dagar, *Fru Wahlström* i »Hittebarnet» och *Fru Ettig* i »Blommor i drifbänk». Hon afled genom en olycks-händelse (drunkning) vid Sjöstugan nära Experimentalfältet vid Stockholm den 13 juli 1875. — Gift den 29 aug. 1826 med nästföljande.

Per Adolf Wennbom. *K. T.* 1 juli 1828—30 juni 1862.

Född i Stockholm den 17 jan. 1803 (son af hoflakejen *Petter Wennbom* och *Christina Helena Kjellbom*). Elev vid Kungl. Musikaliska Akademien 1811, vid Kungl. Teatern den 1 okt. 1816. Ackompaniator 1824—1847. Kormästare 1847—1860. Död den 15 febr. 1865. — Gift med *Catharina Akerblad* (se näst föregående).

Wilhelm Carl Arnold Svenson. *K. T.* 1 juli 1829—30 juni 1865; *K. T. ne* 1 juli 1865—30 juni 1868. Lifstidskontrakt upprättadt den 1 juli 1866.

Född den 16 juni 1803 (son af tullförvaltaren i Stockholm *Jonas Svenson* och *Anna Magdalena Heimberger*). Anställd i lärftskramhandel i Stockholm åren 1817—1819, därefter på handelskontor i Hamburg 1819—1820. Elev vid Kungl. Teatern den 3 april 1821. Sufflör på scenen (underregissör) i juli 1824—30 juni 1832. Företog åren 1838 och 1839 resor i Tyskland och Frankrike. Lärare i deklamation för Kungl. Teaterns elever 1840—1841 och 1856—1857. Bibliotekarie vid dramatiska biblioteket 1 juli 1860—1 okt. 1868; sedan han lämnat denna befattning erhöill han, den 10 okt. 1868, medaljen »Sui memores alios fecere merendo». Bland det stora antal roller, dels komiska, dels allvarliga, han under sin långa teaterbana utförde, må nämnas: *Butler* i »Wallensteins död», *Hans Buller* i »Broderstvisten», *Kapten Storm* i »Den löjliga släkten», *Brandt* i »Felseheims hussar», *Kung Fredrik I* i »Värja och stängpiska» och i »Giftermålet på befallning», *Sven Ulfson* i »Engelbrekt och hans dalkarlar», *Peder Ulfson* i »Dagen gryr». Hans stora och

oviga kroppsbyggnad gaf, i förening med en mycket stark basröst, ett egendomligt uttryck åt hans komiska förmåga, hvilken utmärkte sig för ganska mycken kraft i förening med en tilltalande godmodighet. Han var länge en af Kungl. Teaterns mest kända och populära skådespelare och hans *Sven Ulfson* i »Engelbrekt och hans dalkarlar» gjorde mycken lycka hvar gång detta stycke uppfördes. Sistnämnda stycke hade han som sin afskedsrecett på Kungl. Stora Teatern den 16 april 1868. Död i Stockholm den 16 juni 1876. — Gift den 3 mars 1844 med *Emma Neukirck* (död den 19 juli 1887).

Svenson och hans maka testamenterade sin efterlämnade förmögenhet till en fond, hvars afkastning skulle komma änkor efter aktörer vid de kungliga teatrarne till del. Fonden förvaltas af direktionen för Kungl. Teatrarne pensionsinrättning.

Carl Georg Dahlqvist. *K. T.* 1 dec. 1834—30 juni 1863. (Frånvarande 1 juli 1856—1 jan. 1857.) *K. T. ne* 1 juli 1863—1873; från midten af sept. 1872 var han otjänstbar på grund af sjukdom. Lifstidskontrakt, upprättadt den 1 juli 1865.

Född i Stockholm den 22 juni 1807; fadern var friherre *Carl Göran von Danckwardt* till Brunsholm, öfverste, född 16 juni 1749, död i Stockholm 24 april 1822; modern hette *Christina Charlotta Dahlqvist* och var hushållerska hos friherre von Danckwardt; sonen, illegitim, skulle hafva legitimerats genom föräldrarnas vigsel, men faderns dessförinnan inträffade plötsliga död innan sonen ännu fyllt femton år omintetgjorde detta. År 1825 blef han anställd i lärftskramhandel vid Fredsgatan i Stockholm och 1827 öppnade han, endast 20 år gammal, sådan handel för egen räkning. Sedan detta företag misslyckats, sökte han anställning vid Kungl. Teatern, där han antogs till elev den 1 okt. 1832. Följande året, den 18 januari debuterade han såsom *Sicinius* i sorgespelet »Virginia», men utan framgång — han blef rent af uthvisslad. *Georg Dahlqvist* var dock icke en sådan natur som lät sig nedslå: efter den misslyckade debuten uppträdde han visserligen ej mera under spelåret, och hans elevkontrakt blef uppsagd redan några dagar efter debuten, men den 1 maj ingick han vid *Christoffer Svanbergs* sällskap, som på sin tid ansågs vara det yppersta landsortssällskap i vårt land, och där utförde han

bland annat en roll, som sedan skulle höra till hans glansroller, nämligen *Karl Moor* i »Röfvarbandet». I augusti 1834 lämnade han detta sällskap, hvilket under tiden hade öfvertagits af Svanbergs svärson, Pierre Deland, och den 7 november debuterade han ånyo på Kungl. Teatern, denna gång som *Varner* i »Tretio år af en spelares lefnad», och nu blef framgången fullständig: »han förvånade genom sin realistiska djärfhet och han hänförde genom en nästan titanisk kraft och känslöglöd». Hans andra debut, som ägde rum den 26 nov., blef som *Rudolf* i »Hedvig eller Banditbruden», och han gaf här liksom i den nyssnämnda uppgiften »prof på en naturalistisk uppfattning af hvilken man hittills svårligen sett något prof på den nationella scenen». Också skördade han nu allmänt bifall och erhöll genast ordinarie engagement, hvarefter han oafbrutet till sin död tillhörde den kungliga scenen med undantag af senare hälften af år 1856, då han under månaderna oktober—december uppträdde vid Pierre Delands sällskap på dåvarande Stora Teatern vid Södra Hamngatan i Göteborg. Bland mängden af de stora roller, som han under sin långa konstnärsvana utförde, må anföras: *Hamlet*, *Markis Posa* i »*Don Carlos*», *Frans* och *Karl Moor* i »*Röfvarbandet*» (hvilka båda roller han någon gång — såsom vid sin recett på Kungl. Teatern den 17 okt. 1842 samt vid styckets uppförande i Göteborg i december 1856 — utförde vid samma föreställning), *Lucidor*, *Wallenstein*, *Axel* i »*Axel och Valborg*», *Hakon jarl*, *Hernani*, *Torquato Tasso* i »*Boja och krona eller Tassos öden*», *Romeo* i »*Romeo och Julia*», *Mazarin*, *Shylock* i »*Köpmannen i Venedig*», *Othello*, *Benvenuto Cellini*, *Engelbrekt* i »*Engelbrekt och hans dalkarlar*», *Rafael Sanzio*, *Vargas* i »*Borgaren i Gent*», *Angelo Malipieri*, *Rubens* i »*Rubens i Madrid*», *Eugène Aram*, *Erik den fjortonde*, *Johannes Calvin* i »*Fritänkarnen i Gênevê*», *Chevalier de Saint Georges*, *Fabio Fabiani* i »*Maria Tudor*», *Lord Byron*, *Evelyn* i »*Penningen*», *Molière* i »*Tartuffes urbild*», *Macduff* i »*Macbeth*», *Bolingbroke* i »*Richard den andre*», *Claudius* i »*Hamlet*», *Calligula* i »*Fäktaren från Ravenna*», *Stålar* i »*Daniel Hjort*», *Birger jarl* i »*Bröllopet på Ulfåsa*», *John Knox* i »*Maria Stuart i Skottland*», *Notarien Guerin*, *Aslaksen* i »*De ungas förbund*», *Kung Sverre* i »*Mellan drabbningarne*» och *Salamenes* i »*Sardanapalus*».